

Тетяна Хоронжук*

 <https://orcid.org/0000-0002-6568-1498>

НОМИНАТИВНА ТРАНСФОРМАЦІЯ АНТРОПОНІМ – ЗАЙМЕННИК 3-Ї ОСОБИ ОДНИНИ В ТЕКСТАХ ІНТЕРВ'Ю ПРЕДСТАВНИКІВ ПОЛІТИЧНОЇ ЕЛІТИ. СПРОБА ТЕОРЕТИЧНОГО ОБҐРУНТУВАННЯ

NOMINATIVE TRANSFORMATION *ANTHROPONYM* – *SINGULAR 3RD PERSON PRONOUN* IN THE TEXTS OF INTERVIEWS WITH REPRESENTATIVES OF THE POLITICAL ELITE. AN ATTEMPT OF THEORETICAL JUSTIFICATION

Ключові слова: політичний дискурс, політична еліта, інтерв'ю, антропонім, займенник 3-ї особи
Keywords: political discourse, political elite, interview, anthroponym, singular 3rd person pronoun

Анотація

Стаття присвячена розкриттю однієї з дискурсивних особливостей усного мовлення політиків – заміні антропонімів займенниками 3-ї особи однини в текстах 38 інтерв'ю з президентами України. Результати дослідження, отримані за допомогою описового та порівняльного методів, елементів дискурс- та контент-аналізу, а також кількісних розрахунків дають змогу виділити компоненти теоретичної моделі. Її номастичні та граматичні особливості розкривають природу антропоніма та займенника, а текстові, комунікативні та стилістичні елементи пояснюють взаємодію антропоніма та займенника третьої особи однини в текстах інтерв'ю.

Abstract

The article is devoted to one of the discursive features of politicians' speech, in particular the replacement of anthroponyms with singular 3rd person pronouns in the texts of 38 interviews with Ukrainian presidents. The results of the research obtained with the help of descriptive and comparative methods, elements of discourse and content analysis, as well as quantitative calculations make it possible to distinguish the components of the theoretical model. Its onomastic and grammatical characteristics reveal the nature of an anthroponym and a pronoun, whereas the text-forming, communicative and stylistic components explain the interaction of an anthroponym – singular 3rd person pronouns in the interview texts.

* Львівський національний університет ім. І. Франка, кафедра загального мовознавства, вул. Університетська, 1, 79000, Львів, Україна; e-mail: tanya.horonzhuk@gmail.com

Постановка проблеми. В українській лінгвістиці аналіз політичного дискурсу включає дослідження комунікативного [Кондратенко, 2007], семіотичного, соціокультурного та політичного аспектів [Шевчук, 2013]. Мовознавці пояснюють не тільки трансляцію фактів про нього, але й виявляють канали чи засоби впливу адресантів на адресатів [Бабій, 2016]. Одна з маловивчених ознак політичного дискурсу – заміщення антропонімів займенниками 3-ї особи однини в текстах інтерв'ю політичних лідерів держав.

Виникає питання, яку теоретичну модель аналізу потрібно застосувати для дослідження цього зв'язку? Які компоненти ця модель включає?

Мета статті полягає в дослідженні компонентів теоретичного опису взаємодії *антропонім – займенник 3-ї особи однини* в характеристиці усного мовлення політиків. Мета визначає **завдання**: проаналізувати кількісні показники цього зв'язку в текстах інтерв'ю українських президентів й обґрунтувати теоретичну модель, за допомогою якої можна розкрити лінгвістичні передумови заміщення.

Теоретичним підґрунтям для аналізу проблеми послужили праці з ономастики [Карпенко, 2003; Лукаш, 2011; Рослицька, 2019; Архангельська, 2020]; граматики [Жовтобрюх, Кулик, 1965; Загнітко, 1996; Вихованець, Городенська, 2004], лінгвістики тексту [Штерн, 1998; Вихованець, Городенська, 2004; Загнітко, 2007], комунікативної лінгвістики [Загнітко, 1996; Прокопенко, 2013; Ясакова, 2016] та стилістики [Мацько, 1998; Ставицька, 2009; Лінтвар, 2014]. **Джерельна база** охоплює 38 інтерв'ю президентів України за 2005–2020 рр., а саме: президента України 2005–2010 рр. Віктора Ющенка (7 інтерв'ю), президента України з 2010 по 2014 рік Віктора Януковича (5 інтерв'ю), президента України 2014–2019 рр. Петра Порошенка (12 інтерв'ю) та чинного президента України Володимира Зеленського (14 інтерв'ю). Для аналізу номінативної трансформації антропоніма в займенник 3-ї особи однини використано описовий метод, елементи дискурс-аналізу, техніки контент-аналізу та кількісні підрахунки.

Виклад основного матеріалу розпочнемо з характеристики кількісних показників описуваного заміщення в текстах інтерв'ю українських президентів.

Політичне інтерв'ю – призначена для опублікування в пресі, передачі по радіо чи телебаченню розмова журналіста з політичним діячем [Тараненко, Єрмоленко, 2015]. Цей комунікативний акт має чітку спрямованість, структуру, мету, включає в себе релевантні стратегії, тактики та впливає на масову аудиторію. Інтерв'ю має діалогічний характер: одним із комунікантів є політик, який коментує конкретну політичну подію [Кондратенко, 2017, с. 21]. Інтерв'ю властива аморфна тематична структура [Каліщук, 2005, с. 169], тобто розширений формат, ілюстрований ряд, можливість для інтерв'юера поставити заздалегідь підготовлені запитання: їх ретельно опрацьовує журналіст

чи аналітик. Під час інтерв'ю політик як адресант виявляє свої особистісні ставлення до питань ідеології, політики, що дозволяють йому впливати на свідомість аудиторії чи електорату [Прокопенко, 2013, с. 8–9], особливо в контексті розмов про інших політичних акторів – опонентів чи соратників.

Принагідно зауважимо, що номінативна трансформація антропоніма відбувається лише за допомогою 3-ї особи, оскільки семантика категорії особи іменника має специфічні ознаки. По-перше, всі повнозначні іменники, а отже й антропоніми завжди виступають у ролі 3-ї особи, по-друге, антропоніми поряд з першою та другою особою займенника виконують функції відповідно прикладкового компонента та звертання, не замінюючись на займенник, а лише увиразнюючи ідентифікацію особи. Крім цього, займенники 1-ї та 2-ї особи мають здатність визначати особу мовця й адресата як відомих, означених індивідуалізованих осіб, подібно до власного імені. Займенники ж 3-ї особи актуалізуються в мовленні лише під час відсилання до раніше згаданого імені особи [Плющ, 2013, с. 85].

Тексти 38 інтерв'ю українських президентів¹ містять приклади заміщень антропоніма на займенники 3-ї особи однини. У 7 інтерв'ю Віктор Ющенко 5 разів здійснював цю заміну, 5 інтерв'ю Віктора Януковича містять 15 заміщень, в 12 інтерв'ю Петра Порошенка зафіксовано 22 заміни, 14 інтерв'ю Володимира Зеленського за 2019–2020 рр. містять 178 трансформацій *антропонім – займенник 3-ї особи однини*, наприклад:

- (4) *Гетьман Скоропадський* → він: «*Гетьман Скоропадський* планує відродити монархічну державу, яка б найбільше відповідала запитам часу через свою централізацію, через чіткість роботи механізмів, із серцевиною – національною армією, якої *він* 60 тисяч зібрав по всіх околицях, задля того, щоб вона продемонструвала всій країні здатність захищати державу».
- (9) *Рінат Ахметов* → він: «Я вперше почув від *Ріната Леонідовича*, що *він* серйозно замислюється над тим, чи є сенс і необхідність йти і балотуватися на наступних виборах народних депутатів».
- (21) *Оксана Маркарова* → вона: «Я хочу наголосити, що це і міністр фінансів Наталка Ярьсько, і міністр фінансів *Оксана Маркарова*, яка є українкою, *вона* тим не гірше іншої».
- (37) *Джо Байден* → він: «Новий Президент *Джо Байден*, мені здається, знає Україну краще, ніж його попередник, бо ще до свого президентства *він*, так би мовити, мав глибокі відносини з Україною й добре розуміє росіян, добре розуміє різницю між Україною та Росією і, мені здається, добре розуміє ментальність українців».

¹ Див. список джерел.

Матеріал інтерв'ю засвідчив, що заміни на займенник зазнають антропоніми зі сфер-джерел «Політика» (тематичні групи «Українські політики», «Закордонні політики», «Політики минулого»), «Бізнес» (тематична група «Українські бізнесмени»), «Релігія» (тематична група «Церковні діячі»), «Спорт» (тематична група «Українські спортсмени») та «Література» (тематична група «Українські літератори»). Наявність та різна кількість показників у текстах інтерв'ю дають підстави для припущення про номінативну трансформацію антропоніма в займенник 3-ї особи однини як одну з ознак усного мовлення представників політичної еліти. Виникає питання про те, які компоненти повинен охоплювати системний лінгвістичний аналіз цієї заміни.

1. У структуру політичної комунікації антропоніми вписуються завдяки «семантиці власного імені» [Бабій, 2016, с. 53]. Власне ім'я (онім) – це назва, яку дають конкретному об'єкту, особі для виокремлення серед інших, це категорія слів з репрезентативною функцією, головною властивістю яких є номінативність, тобто здатність називати предмет, та поняттєвість – апеляція до поняття, яке позначає назву [Лукаш, 2011, с. 12–17].

Відсутність лексичного значення власного імені, його здатність називати та ідентифікувати об'єкти чи суб'єкти дозволяють антропонімам містити інформацію щодо цілісної характеристики номінованого об'єкта чи суб'єкта. Як зазначає О. Карпенко, «власне ім'я відноситься до єдиного предмета, його зміст відповідає всій сукупності його властивостей у їхній неподільній цілісності» [Карпенко, 2006, с. 111], у комунікативному акті власне ім'я отримує статус концепту [Карпенко, 2003, с. 28]. Антропонім, що реалізує зв'язок носія імені з певними характеристиками, ситуацією чи текстом, перетворюється на символ, який у конденсованому вигляді відображає текст чи ситуацію [Архангельська, 2020, с. 87]. Цю властивість власних назв Г. Зимовець пояснює як вияв наявності (а не відсутності) у цих одиницях лексичного значення: воно містить екстенціональні (прив'язка до конкретної особи) та інтенціональні компоненти (культурні смисли), які відображають «зафіксовану в мові тенденцію епохи» [Зимовець, 2014, с. 253].

Особливою семантичною ознакою власних назв є їх своєрідна мотивованість: ці одиниці фактично є виявом штучної номінації, тому що передбачають існування конкретного номінатора (мовця або групи мовців,) які надали одиничному референту певне позначення. Звідси всі власні назви створені в результаті спланованої дії номінатора [Зимовець, 2010, с. 39–40].

Включення антропонімів у контекст політичного дискурсу завдяки їх функціонально-семантичним характеристикам може створювати додаткове смислове навантаження, яке впливає на розуміння та сприйняття дійсності адресатами. Серед таких антропонімів особливе місце в політичному дискурсі займають імена інших політиків – соратників чи опонентів [Козлова, Багацька, 2019, с. 136].

Упізнаваність та знаковість антропонімів, стійкі поняття, які закріплені за цим іменем у суспільстві, зумовило їх дослідження в контексті теорії прецедентності. Будь-які актуальні та закріплені в когнітивному та комунікативному плані компоненти знань, позначення та зміст яких добре відомі представникам певної етнокультурної спільноти, стають прецедентними феноменами, у склад яких потрапляє прецедентне ім'я [Селіванова, 2008, с. 293]. У прецедентному ономастиконі виокремлено класи прецедентних власних імен, зокрема антропоніми (імена відомих особистостей), топоніми (назви місць), хремато-німи (назви матеріальних та духовних цінностей людини), хрононіми (назви подій, явищ) та ін. [Самаріна, 2014, с. 207].

Оскільки наш ілюстративний матеріал виявляє заміну антропонімів, потрібно підкреслити, що прецедентні імена займають проміжне місце між власними і загальними назвами: у статусі власних назв вони можуть не лише ідентифікувати суб'єкт, але й означати сукупність понять навколо цього суб'єкта, будуючи при цьому інтертекстуальні зв'язки [Чорновол-Ткаченко, 2006, с. 4]. Прецедентні імена реалізують ознаки: надособистісний характер імені, регулярну відтворюваність, нові співзначення в дискурсі, зв'язок з культурним контекстом середовища та графічний критерій – написання таких слів з великої букви [Рослицька, 2019, с. 44–47]. Прецедентні імена моделюють нові прагматичні смисли та здатні заміщувати певну інформацію, вказуючи на її оцінку, стають політичними міфами для реалізації різних комунікативних цілей [Кондратенко, 2015, с. 123], виявляють зв'язок культури, мови та ментальності [Сахарук, 2011, с. 197]. У політичному дискурсі такі імена виступають своєрідними маркерами сугестії, тобто впливу на сприйняття політичної дійсності адресатів, а також актуалізують певні знання у свідомості адресатів [Салецька, 2017, с. 95]. Розглянуті характеристики цих імен мотивують їх розгляд в контексті теорії прецедентності, що дає підстави розпочати побудову теоретичної моделі номінативної трансформації *антропонім/прецедентне ім'я – займенник з ономастичної характеристики* проблеми.

2. Заміна антропоніма/прецедентного імені на займенники 3-ї особи однини передбачає увагу до теорії займенника. Особовий займенник 3-ї особи однини в сучасній українській лінгвістиці прийнято розглядати в протиставленні із займенниками 1-ї та 2-ї особи. Це виявляє вже диференціація семантичних розрядів займенника, де займенники *я, ти* постають як особові, а займенники *він, вона, воно* – особово-вказівні, що виступають у реченні морфологічними синонімами іменника [Жовтобрюх, Кулик, 1965, с. 309–310]. Оскільки займенники 3-ї особи як предметно-особові одиниці реалізують свою властивість позначати одночасно істот та неістот, семантика особи постає орієнтаційним ядром висловлювання [Загнітко, 1996, с. 185].

Категорія особи/неособи займенника є класифікаційною, тобто розподіляє всі предметно-особові займенники на три класи за значенням і особливостями граматичної синтагматики. Займенник *я* узгоджується лише з формами дієслів, що вказують на суб'єкт комунікації, *ти* – лише з формами дієслів, які називають адресата комунікації, *він, вона, воно* – лише з формами, що підкреслюють об'єкт комунікації [Загнітко, 1996, с. 254].

Займенники виконують дійктичну, анафоричну і кванторну функцію. В комунікативних актах цю функціональну спрямованість визначає категорія особи займенників, де 1-ша та 2-га особи виконують дійктичну функцію, а 3-тя – анафоричну [Вихованець, Городенська, 2004, с. 191], зумовлену контекстом. Тільки в контексті займенники «мають споріднену з власне-іменниками категоріальну предметність, поза контекстом вони не зрозумілі мовцєві або слухачєві» та «позбавлені семантичної конкретності» [Безпояско, Городенська, Русанівський, 1993, с. 17]. Така категорійна семантика займенників 3-ї особи однини полягає у здатності виконувати функцію «скреп», тобто «поєднувати елементи тексту в більші, складні синтаксичні одиниці, переводити речення в присубстантивну формально-синтаксичну позицію» [Ожоган, 1999, с. 310–313].

Статус займенників 3-ї особи однини в системі мови, їх категорійна семантика, що реалізується на основі категорії особи, а також особливості функціональної спрямованості в комунікативних актах, де вони виражають опосередковане позначення предметів, будучи при цьому засобом синтаксичної організації та зв'язності тексту, дозволяють виокремити другий компонент теоретичної моделі – **граматичний вимір**.

3. Заміна слів, речень, фрагментів речень тощо іншими мовними одиницями найчастіше відбувається за допомогою займенників та прикметників. Подібні заміни кваліфікують як синтагматичні відношення між словами або словосполученнями. Синтаксичні відношення забезпечують, щоб смисл одного висловлення вміщував відсилання до іншого. У таких відношеннях перший елемент є антецедентом, а другий – анафором [Штерн, 1998, с. 33]. Мотивованість заміщень антропонімів/прецедентних імен займенниками 3-ї особи однини визначає стилістична потреба конденсації висловлень [Вихованець, Городенська, 2004, с. 186].

Теорія референції розрізняє три рівні таких заміщень. Перший рівень – це власне ім'я, яке не має жодного значення в мові та не виражає жодних ознак [Падучева, 2019, с. 81]. Другий рівень – це загальне ім'я, яке є екстенсіональним, тобто може бути спільним для різних об'єктів, а відтак при зіставленні з іншими може приписувати іменованому суб'єкту ті чи інші характеристики. Третій рівень – індексальний, тобто використання займенника 3-ї особи як дійктичного засобу і водночас головного засобу референції. Цей рівень характеризує максимальна невизначеність та залежність від мовленнєвої ситуації.

Такі заміни є виявом надфразної єдності – лінгвістичної конструкції, яка забезпечує вивчення семантичних механізмів зв'язності тексту [Загнітко, 2007, с. 36] на рівні кореферентної взаємодії антропоніма та займенника. Ця взаємодія, тобто анафора, забезпечує текстову когезію (структурний зв'язок елементів, коли інтерпретація одних з них залежить від інших), та когерентність (зв'язок елементів, що стосується безпосередньо знань про сам комунікативний акт) [Загнітко, 2007, с. 36].

Заміна антропоніма/прецедентного імені на займенник 3-ї особи однини забезпечує мовноекономічну функцію тексту, дозволяючи уникнути повтори, тавтології, а також реалізує синтаксичну зв'язність тексту (за рахунок механізму анафори, що творить кореференційні відношення між антропонімом та займенником). Тому є підстава виокремити третій компонент теоретичної моделі – її **текстотвірний вимір**.

4. Семантичні показники антропоніма/прецедентного імені та займенника 3-ї особи однини реалізуються в контексті комунікативних ситуацій, які входять в структуру мовленнєвого жанру інтерв'ю.

Учасниками політичного інтерв'ю є інтерв'юер (журналіст), респондент (політик) та реципієнт (аудиторія) [Прокопенко, 2013, с. 8], іншими словами, у ролі прямого адресанта почергово виступають журналіст та політик, у ролі непрямого адресата – аудиторія. Специфіка розподілу цих ролей у жанрі політичного інтерв'ю полягає в почерговій їх зміні – журналіст перетворюється на адресата, коли говорить політик, а політик – на адресанта, коли йому надають слово.

Основою таких відносин між учасниками комунікативної ситуації є функціонально-семантична категорія персональності [Серажим, 2002, с. 170], що характеризує учасників позначуваної ситуації щодо їхньої ролі в комунікативному акті. Ця категорія фактично полягає в диференціації істот та неістот, протиставляє першу і другу особу третій: «учасники комунікативного акту є завжди особи, цим пояснюється маркованість першої та другої особи ознакою персональності», «неучасниками комунікативного акту можуть бути особи і неособи – звідси немаркованість 3-ї особи» [Загнітко, 1996, с. 254]. У жанрі політичного інтерв'ю адресант та адресат корелюватимуться із значенням персональності першої та другої особи, а власні імена, згаданих інших політиків, які перебувають за межами комунікативного акту, та форми імен, – з немаркованою значенням персональності третьою особою.

Щоправда, є вже міркування, що третя особа не може бути виключеною з персональної семантики через здатність називати істот та неістот, адже всі повнозначні іменники, а отже і власні назви, перебувають у сфері дії саме 3-ї особи [Ясакова, 2009, с. 25]. Значення 3-ї особи притаманне і займенникам, на які замінюються власні назви. Тому можна розрізнити власне-особове та

предметне значення 3-ї особи [Ясакова, 2011, с. 97]. Ця специфіка 3-ї особи зумовлює її внутрішнє членування в межах функційно-семантичної категорії означеності/неозначеності [Плющ, 2013, с. 84–85], смисловою опозицією для градування персональних значень [Ясакова, 2015, с. 77]. У цьому контексті власним назвам притаманний найвищий ступінь індивідуалізованості [Ясакова, 2009, с. 25], тобто означеності (загальні ж назви та займенники марковані неозначеністю та узагальненням). Звідси третя особа здатна поєднувати в собі рівночасно особовість та безособовість, зв'язок між означеним персональним та неозначеним імперсональним значенням.

Особливості мовленнєвого жанру інтерв'ю та його комунікативна спрямованість, яку виражає взаємодія між учасниками та неучасниками комунікативного акту, мають в основі бінарну категорію *персональності/імперсональності*. Вона ілюструє особливе значення 3-ї особи, у сфері дії якої перебувають означені антропоніми та неозначені займенники 3-ї особи однини. Звідси описувана заміна реалізує фактичний перехід з категорії *персональності* в категорію *імперсональності*. Такі показники мотивують виокремлення четвертого компонента теоретичної моделі – її **комунікативного виміру**.

5. У політичному дискурсі адресант є не лише індивідом, який оперує об'єктивною інформацією, але й передовсім мовною особистістю, яка інтерпретує політичну дійсність через самостійне осмислення реальності [Мацько, 1998, с. 194], вдаючись до тих чи інших дискурсивних стратегій, вживаючи певні слова, конструкції тощо. Ідіостиль завжди визначає система «якісних та кількісних показників, що полягає в доборі змістових і формальних лінгвістичних одиниць, їх взаємодії, в унікальному втіленні в них авторського способу мовного вираження» [Прокопенко, Євтушенко, Ковальова, 2014, с. 68].

Поняття ідіостилю пов'язане з ідіолектом. У деяких працях ідіостиль трактують як поняття, тотожне до поняття ідіолекту [Русанівський, 2004, с. 676]. Однак, за словами Л. Ставицької, ідіолект – це специфічні мовленнєві особливості певного носія мови, які мають соціальну природу та здатність репрезентувати певні ідіоми, а ідіостиль – поняття ширше, специфічна «константа» автора, що включає ідіолект [Ставицька, 2009, с. 3–11]. Ідіостиль також трактують як систему, яка «є не просто системою засобів, якими користується автор для вираження своїх ідей, а способом відображення реальності такою, як її бачить автор, ідіолект – це сукупність текстів, створених в певній хронологічній послідовності у відповідності до єдиної системи метатропів» [Линтвар, 2014, с. 160–162].

Ідіолект має соціальну природу, тобто регулює мовленнєву діяльність певного мовця приналежністю до певної соціальної групи. Іншими словами, ідіолект вміщує в собі індивідуальні та групові характеристики, виявляючи

сукупність індивідуальних ознак мовця, залежних від екстралінгвальних чинників, у той же час ідіостиль відображає їх системне поєднання [Деренчук, 2015, с. 31].

Різна кількість замін антропонімів на займенники 3-ї особи однини (в Н.в.) в інтерв'ю виразно ілюструє, що таке заміщення є ознакою водночас ідіостилю та ідіолекту президентів як адресантів мовлення.

Якщо порівняти 14 інтерв'ю В. Зеленського та 12 інтерв'ю П. Порошенка, то виявимо 178 замін в текстах першого адресанта і 22 – в другого адресанта комунікації. Також зіставлення 5 інтерв'ю В. Януковича і 7 інтерв'ю В. Ющенка показує 15 замін щодо 7. Ці приклади свідчать про те, що заміна як ознака ідіостилю є ще й ознакою ідіолекту, оскільки має різні рівні вияву: більш притаманна мовленню В. Зеленського, ніж П. Порошенка, і мовленню В. Януковича в порівнянні з В. Ющенком.

Отже, увага до ідіолекту та ідіостилю в поясненні заміни антропоніма займенниками зумовлює виокремлення п'ятого, **стилістичного виміру** теоретичної моделі.

Висновки. Тексти інтерв'ю президентів України за 2005–2020 рр. засвідчили номінативну трансформацію *антропонім – займенник 3-ї особи однини* як ознаку усного мовлення представників вищої політичної еліти і сформулювали завдання дослідження компонентів теоретичного опису цієї проблеми.

Здійснений аналіз заміни антропоніма займенником 3-ї особи однини дозволяє дійти висновку про п'ятичленну теоретичну модель, релевантну для розкриття цього питання. Ономастичний вимір заміщення дозволяє пояснити антропонім як впізнаване ім'я, що реалізує надособистісний характер й набирає ознак прецедентного. Граматичний аналіз уможливило розкриття категорійної семантики займенника, його функційної спрямованості в процесі комунікації та його ролі в синтаксичній організації та зв'язності тексту. Текстотвірна характеристика виявляє заміну антропоніма/прецедентного імені на займенник як реалізацію мовноекономічної функції в тексті та його синтаксичної зв'язності. Комунікативне обґрунтування характеризує номінативну трансформацію антропоніма в контексті мовленнєвого жанру інтерв'ю та з урахуванням специфіки взаємодії його адресантів та адресатів. Стилістичний вимір трактує заміщення як ознаку ідіостилю та ідіолекту репрезентантів політичної еліти.

Перспектива вивчення проблеми полягає в комплексному застосуванні ономастичного, граматичного, текстотвірного, комунікативного та стилістичного компонентів теоретичної моделі для дослідження трансформації *антропонім – займенник 3-ї особи однини* як ознаки усного мовлення представників вищої політичної еліти.

ДЖЕРЕЛА

Інтерв'ю президента України в 2005–2010 рр. Віктора Ющенка

- (1) *Віктор Ющенко в інтерв'ю Бі-Бі-Сі*, матеріали з Фонду президентів України Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського, Бі-Бі-Сі, 16.10.2005/*Viktor Iushchenko v interviiu Bi-Bi-Si, materialy z Fondu prezidentiv Ukrainy Nacionalnoi biblioteki Ukrainy im. V.I. Vernadskoho*, BBC, 16.10.2005.
- (2) *Віктор Ющенко, президент України: Нація має вийти на конституційну реформу з відповідальними пропозиціями*, «УНІАН», 1.03.2007, <https://www.unian.ua/politics/34683-vyuschenko-natsiya-mae-viyti-na-konstitutsiynu-reformu-z-vidpovidalnymi-propozitsiyami.html> (дата звернення: 27.02.2021) /*Viktor Iushchenko, prezident Ukrainy: Naciia maie viyti na konstytuciinu reformu z vidpovidalnymu propozyciiamu*, «UNIAN», 1.03.2007, <https://www.unian.ua/politics/34683-vyuschenko-natsiya-mae-viyti-na-konstitutsiynu-reformu-z-vidpovidalnymi-propozitsiyami.html> (дата звернення: 27.02.2021).
- (3) *Віктор Ющенко: Сьогоднішні обставини є найбільш вдалими, щоб провести рішення, на які б за інших часів пішли роки*, «Die Welt», 11.04.2007, <https://www.radiosvoboda.org/a/962272.html> (дата звернення: 27.02.2021) /*Viktor Iushchenko: Siohodnishni obstavyny ie naibilsh vdalymu, shchob protesty rishennia, na iaki b za inshykh chasiv pishly roky*, «Die Welt», 11.04.2007, <https://www.radiosvoboda.org/a/962272.html> (дата звернення: 27.02.2021).
- (4) *Віктор Ющенко: Всі наші трагедії відбувалися тоді, коли не було порозуміння всередині нації*, «День», 6.11.2007, <https://day.kyiv.ua/uk/article/panorama-dnya/uroki-golodomoru> (дата звернення: 27.02.2021) /*Viktor Iushchenko: Vsi nashi tragedii vidbuvalysia todi, koly Ne Bulo porozumienia vseredyni nacji*, «Den», 6.11.2007, <https://day.kyiv.ua/uk/article/panorama-dnya/uroki-golodomoru> (дата звернення: 27.02.2021).
- (5) *Віктор Ющенко, президент України: Нинішня схема імпорту газу сумнівна з точки зору етики*, «Економічна правда», 8.11.2007, <https://www.epravda.com.ua/publications/2007/11/1/144311/> (дата звернення: 27.02.2021) /*Viktor Iushchenko, prezident Ukrainy: Nynishnia skhema importu hazu sumnivna z tochku zoru etyky*, «Ekonomiczna pravda», 8.11.2007, <https://www.epravda.com.ua/publications/2007/11/1/144311/> (дата звернення: 27.02.2021).
- (6) *Віктор Ющенко, президент: Для виходу України з кризи потрібен відчайдушний прем'єр*, «Україна Молода», 19.12.2008, <https://umoloda.kyiv.ua/number/1314/180/46417/> (дата звернення: 27.02.2021) /*Viktor Iushchenko:*

Dlia vyhodu Ukrainy z kryzy potriben vidchaidushnyi premier, «Ukraina Moloda», 19.12.2008, <https://umoloda.kyiv.ua/number/1314/180/46417/> (data zvernennia: 27.02.2021).

- (7) *Віктор Ющенко, президент: Підстав для введення в Україні надзвичайного стану немає*, 5 канал, 19.11.2009, <https://www.pravda.com.ua/news/2009/11/8/4298273/> (дата звернення: 27.02.2021)/*Viktor Iushchenko, prezident: Pidstav dlia vvvedennia v Ukraini nadzvychainoho stanu nemaie*, 5 kanal, 19.11.2009, <https://www.pravda.com.ua/news/2009/11/8/4298273/> (data zvernennia: 27.02.2021).

Інтерв'ю президента України в 2010–2014 рр. Віктора Януковича

- (8) *Янукович в інтерв'ю Deutsche Welle: Не варто робити трагедії з інциденту навколо Ланге*, «Deutsche Welle», 28.08.2010, <https://www.dw.com/uk/янукович-в-інтерв'ю-deutsche-welle-не-варто-робити-трагедії-з-інциденту-навколо-ланге/a-5951150> (дата звернення: 7.03.2021)/*Ianukovych v intervii Deutsche Welle: Ne varto robyty tragedii z incydentu navkolo Lange*, «Deutsche Welle», 28.08.2010, <https://www.dw.com/uk/янукович-в-інтерв'ю-deutsche-welle-не-варто-робити-трагедії-з-інциденту-навколо-ланге/a-5951150> (data zvernennia: 7.03.2021).
- (9) *Повний текст інтерв'ю Віктора Януковича з Куликовим, Шустером, Кисельовим та іншими до Дня Конституції*, Перший національний, 28.06.2011, <https://detector.media/infospace/article/63941/2011-06-29-povnyy-tekst-intervyu-viktora-yanukovycha-z-kulykovym-shusterom-kyselovym-ta-inshymy-do-dnya-konstytutsii/> (дата звернення: 7.03.2021)/*Povnyi tekst intervii Viktora Ianukovycha z Kulykovym, Shusterom, Kyselovym ta inshymy do Dnia Konstytucii*, Pershyi nacionalnyi, 28.06.2011, <https://detector.media/infospace/article/63941/2011-06-29-povnyy-tekst-intervyu-viktora-yanukovycha-z-kulykovym-shusterom-kyselovym-ta-inshymy-do-dnya-konstytutsii/> (data zvernennia: 7.03.2021).
- (10) *Янукович: у нас менше радикалів, ніж в інших країнах*, Бі-Бі-Сі, 31.05.2012, https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2012/05/120531_yanukovych_interview_bbc_sd (дата звернення: 7.03.2021)/*Ianukovych: u nas menshe radykaliv, nizh v inshykh krainakh*, BBC, 31.05.2012, https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2012/05/120531_yanukovych_interview_bbc_sd (data zvernennia: 7.03.2021).
- (11) *Президент дав інтерв'ю журналістам українських телеканалів*, 1+1, ICTV, Інтер, Україна, матеріали з Фонду президентів України Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського, 2.12.2013/*Prezydent dav intervii zhurnalistam ukrainskykh telekanaliv*, 1+1, ICTV, Inter, Ukraina,

materialy z Fondu prezidentiv Ukrainy Nacionalnoi biblioteky Ukrainy im. V.I. Vernadskoho, 2.12.2013.

- (12) *Віктор Янукович дав інтерв'ю відомому журналісту Віталію Коротичу*, Бориспільська міська рада. Офіційний сайт, 18.02.2014, <https://borispol-rada.gov.ua/item/17269-viktor-yanukovich-dav-interv-yu-vidomomu-zhurnalistu-vitaliyu-korotichu.html> (дата звернення: 7.03.2021)/*Viktor Ianukovych dav intervii vidomomu zhurnalistu Vitaliiu Korotychu*, Boryspilska miska rada. Oficiiniyi sait, 18.02.2014, <https://borispol-rada.gov.ua/item/17269-viktor-yanukovich-dav-interv-yu-vidomomu-zhurnalistu-vitaliyu-korotichu.html> (data zvernennia: 7.03.2021).

Інтерв'ю президента України в 2014–2019 рр. Петра Порошенка

- (13) *Інтерв'ю Президента України Петра Порошенка Першому Національному*, Перший національний, матеріали з Фонду президентів України Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського, 9.03.2015/*Interviu Prezydenta Ukrainy Petra Poroshenka Pershому Nacionalnomu*, Pershyi nacionalnyi, materialy z Fondu prezidentiv Ukrainy Nacionalnoi biblioteky Ukrainy im. V.I. Vernadskoho, 9.03.2015.
- (14) *П. Порошенко. Президент дав інтерв'ю провідному австрійському виданню "Profil", «Profil», 12.02.2018*, <https://rozmova.wordpress.com/2018/02/23/petro-poroshenko-4/> (дата звернення: 14.11.2021)/*P. Poroshenko. Prezydent dav intervii providnomu avstriiskomu vydanniu "Profil", «Profil», 12.02.2018*, <https://rozmova.wordpress.com/2018/02/23/petro-poroshenko-4/> (data zvernennia: 14.11.2021).
- (15) *Петро Порошенко, Президент України: Держави, які пережили агресію, як ніхто розуміють важливість міжнародної підтримки*, КУНА, 20.03.2018, <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2425444-petro-poroshenko-prezident-ukraini-intervu-kuna.html> (дата звернення: 12.03.2021)/*Petro Poroshenko, Prezydent Ukrainy: Derzhavy, iaki perezhlyly ahresiiu, iak Nikito rozumiiut vazhlyvist mizhnarodnoi pidtrymky*, KUNA, 20.03.2018, <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2425444-petro-poroshenko-prezident-ukraini-intervu-kuna.html> (data zvernennia: 12.03.2021).
- (16) *Петро Порошенко: Каталонія та Україна постраждали від російських фейків*, «El Pais», 5.06.2018, <https://glavcom.ua/interviews/petro-poroshenko-kataloniya-ta-ukrajina-postrazhdali-vid-rosiyskoji-kampaniji-falshvih-no-vin-502989.html> (дата звернення: 12.03.2021)/*Petro Poroshenko: Kataloniia ta Ukraina postrazhdaly vid rosiiskykh feikiv*, «El Pais», 5.06.2018, glavcom.ua/interviews/petro-poroshenko-kataloniya-ta-ukrajina-postrazhd

- ali-vid-rosiyskoji-kampaniji-falshivih-novin-502989.html (data zvernennia: 12.03.2021).
- (17) *Интерв'ю Президента України Петра Порошенка грецькому виданню "Та Неа"*, «Та Νέα», 8.01.2019, <https://greece.mfa.gov.ua/news/69887-intervju-prezidenta-ukrajini-petra-poroshenka-grecykomu-vidannyyu-ta-nea> (дата звернення: 12.03.2021)/*Interviu Prezidenta Ukrainy Petra Poroshenka hreckomu vydanniu "Ta Nea"*, «Та Νέα», 8.01.2019, <https://greece.mfa.gov.ua/news/69887-intervju-prezidenta-ukrajini-petra-poroshenka-grecykomu-vidannyyu-ta-nea> (data zvernennia: 12.03.2021).
- (18) *Пишаюся своїми 5 роками Президентства. П. Порошенко в інтерв'ю для WELT*, «WELT», 20.03.2019, <https://petroporoshenko.medium.com/пишаюся-своїми-5-роками-президентства-8098358fcab1> (дата звернення: 12.03.2021)/*Pyshaiusia svoimy 5 rokamy Prezidentstva. P. Poroshenko v intervii dla WELT*, «WELT», 20.03.2019, <https://petroporoshenko.medium.com/пишаюся-своїми-5-роками-президентства-8098358fcab1> (data zvernennia: 12.03.2021).
- (19) *Петро Порошенко: До патріотизму в армії додалися компетентність, професіоналізм, озброєння, Армія ФМ*, 22.03.2019, <https://www.armyfm.com.ua/petro-poroshenko-do-patriotizmu-v-armii-dodalisya-kompetentnosti-profesionalizm-ozbroyennya/> (дата звернення: 12.03.2021)/*Petro Poroshenko: Do patriotyzmu v armii dodalysia kompetentnist, profesionalizm, ozbroiennia*, Armii FM, 22.03.2019, <https://www.armyfm.com.ua/petro-poroshenko-do-patriotizmu-v-armii-dodalisya-kompetentnosti-profesionalizm-ozbroyennya/> (data zvernennia: 12.03.2021).
- (20) *Велике інтерв'ю президента України Петра Порошенка на "Прямому"*, Прямий, 27.03.2019, <https://prm.ua/interv-yu-prezidenta-ukrayini-petra-poroshenka-na-pryamomu-onlayn-translyatsiya/> (дата звернення: 12.03.2021)/*Vekyke intervii prezidenta Ukrainy Petra Poroshenka na "Priamomu"*, Priamyi, 27.03.2019, <https://prm.ua/interv-yu-prezidenta-ukrayini-petra-poroshenka-na-pryamomu-onlayn-translyatsiya/> (data zvernennia: 12.03.2021).
- (21) *Интерв'ю президента НВ. Порошенко відхрещується від корупції, вимагає розібратися з Медведчуком і кається в помилках*, НВ, 11.04.2019, <https://nv.ua/ukr/ukraine/politics/interv-yu-prezidenta-nv-poroshenko-vidhreshchuyetsya-vid-korupciji-vimagaye-rozibratisya-z-medvedchukom-i-kayetsya-v-pomilkah-50015989.html> (дата звернення: 12.03.2021)/*Interviu prezidenta NV. Poroshenko vidkhreshchuietsia vid korupciji, vymahaie rozibratisia z Medvedchukom i kaietsia v pomylkakh*, NV, 11.04.2019, <https://nv.ua/ukr/ukraine/politics/interv-yu-prezidenta-nv-poroshenko-vidhreshchuyetsya-vid-korupciji-vimagaye-rozibratisya-z-medvedchukom-i-kayetsya-v-pomilkah-50015989.html> (data zvernennia: 12.03.2021).

- (22) *Ексклюзивне інтерв'ю Петра Порошенка на "Прямому",* Прямий, 13.04.2019, <https://tvrezo.info/post/128789> (дата звернення: 12.03.2021)/*Ekskluzyvne intervuiu Petra Poroshenka na "Priamomu",* Priamui, 13.04.2019, <https://tvrezo.info/post/128789> (data zvernennia: 12.03.2021).
- (23) *Президент сподівається, що ЄС та США додатково посилять санкції проти Росії,* POLITICO, матеріали з Фонду президентів України Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського, 15.05.2019/*Prezydent spodivaietsia, shcho EU ta USA dodatkowo posyliat sankcji proty Rosii,* POLITICO, materialy z Fondu prezydentiv Ukrainy Nacionalnoi biblioteky Ukrainy im. V.I. Vernadskoho, 15.05.2019.
- (24) *Президент Порошенко наголошує на важливості продовження і посилення політики санкцій проти агресора Росії,* «Die Welt», 20.05.2019, <https://oficiyno.com.ua/2019/05/20/prezident-poroshenko-nagoloshue-na-vajlivosti-prodovjennja-i-posilennja-politiki-sanktsij-proti-agresora-rosijimvs-9374/> (дата звернення: 12.03.2021)/*Prezydent Poroshenko naholoshuie na vazhlyvosti prodovzhennia i posylennia polityky sankcii proty agresora Rosii,* «Die Welt», 20.05.2019, <https://oficiyno.com.ua/2019/05/20/prezident-poroshe-nko-nagoloshue-na-vajlivosti-prodovjennja-i-posilennja-politiki-sanktsij-proti-agresora-rosijimvs-9374/> (data zvernennia: 12.03.2021).

Інтерв'ю чинного президента України Володимира Зеленського

- (25) *100 днів президента. Про що Зеленський говорив у телеінтерв'ю. Повний текст,* 1+1, 31.08.2019, <https://tsn.ua/politika/100-dniv-prezidenta-pro-scho-zelenskiy-govoriv-u-teleinterv-yu-povniy-tekst-1403562.html> (дата звернення: 26.03.2021)/*100 dniv prezydenta. Pro shcho Zelenskyi hovoryu u teleinterviu. Povnyi tekst,* 1+1, 31.08.2019, <https://tsn.ua/politika/100-dniv-prezidenta-pro-scho-zelenskiy-govoriv-u-teleinterv-yu-povniy-tekst-1403562.html> (data zvernennia: 26.03.2021).
- (26) *Інтерв'ю Президента України Володимира Зеленського для впливового німецького видання «Шпігель»,* «Шпігель», 2.12.2019, <https://germany.mfa.gov.ua/news/7059-intervju-prezidenta-ukrajini-volodimira-zelenskykogo-dlya-vplyvovogo-nimecykogo-vidannya-shpigely-vid-2-grudnya-2019-roku> (дата звернення: 26.03.2021)/*Interviu Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho dlia vplyvovoho nimeckoho vydannia «Shpihel»,* «Spiegel», 2.12.2019, <https://germany.mfa.gov.ua/news/7059-intervju-prezidenta-ukrajini-volodimira-zele-nsykogo-dlya-vplyvovogo-nimecykogo-vidannya-shpigely-vid-2-grudnya-2019-roku> (data zvernennia: 26.03.2021).
- (27) *Ексклюзивне інтерв'ю президента України Володимира Зеленського інформаційному агентству "Інтерфакс-Україна" під час робочої поїздки*

- голови держави до Львівської області, «Інтерфакс-Україна», 11.02.2020, <https://ua.interfax.com.ua/news/interview/640622.html> (дата звернення: 26.03.2021)/*Ексклюзивне інтерв'ю президента України Володимира Зеленського інформаційному агенству "Interfaks-Ukraina" під час робочої поїздки голови держави до Львівської області*, «Інтерфакс-Україна», 11.02.2020, <https://ua.interfax.com.ua/news/interview/640622.html> (дата звернення: 26.03.2021).
- (28) *Інтерв'ю Президента України Володимира Зеленського The Guardian*, «The Guardian», 8.03.2020, <https://www.president.gov.ua/news/intervyu-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-guardian-60085> (дата звернення: 26.03.2021)/*Інтерв'ю Президента України Володимира Зеленського The Guardian*, «The Guardian», 8.03.2020, <https://www.president.gov.ua/news/intervyu-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-guardian-60085> (дата звернення: 26.03.2021).
- (29) *Володимир Зеленський: Порошенко багато разів мені пропонував зустріч. Казав, що можемо знайти порозуміння*, «Українська правда», 11.06.2020, <https://www.pravda.com.ua/articles/2020/06/11/7255137/> (дата звернення: 26.03.2021)/*Volodymyr Zelenskyi: Poroshenko bahato raziv meni proponuvav zustrich. Kazav, szcho mozheмо znaity porozuminnia*, «Ukrainska pravda», 11.06.2020, <https://www.pravda.com.ua/articles/2020/06/11/7255137/> (дата звернення: 26.03.2021).
- (30) *Скype-інтерв'ю Володимира Зеленського канадському виданню The Globe and Mail*, «The Globe and Mail», 22.06.2020, <https://www.president.gov.ua/news/skype-intervyu-volodimira-zelenskogo-kanadskomu-vidanniu-glo-61769> (дата звернення: 26.03.2021)/*Skype-interviu Volodymyra Zelenskoho kanadskomu vydanniu The Globe and Mail*, «The Globe and Mail», 22.06.2020, <https://www.president.gov.ua/news/skype-intervyu-volodimira-zelenskogo-kanadskomu-vidanniu-glo-61769> (дата звернення: 26.03.2021).
- (31) *Інтерв'ю Володимира Зеленського виданню Wiener Zeitung*, «Wiener Zeitung», 13.09.2020, <https://www.president.gov.ua/news/intervyu-volodimira-zelenskogo-vidanniu-wiener-zeitung-63633> (дата звернення: 26.03.2021)/*Інтерв'ю Володимира Зеленського виданню Wiener Zeitung*, «Wiener Zeitung», 13.09.2020, <https://www.president.gov.ua/news/intervyu-volodimira-zelenskogo-vidanniu-wiener-zeitung-63633> (дата звернення: 26.03.2021).
- (32) *Повна версія інтерв'ю Президента України Володимира Зеленського словацькому економічному виданню Hospodárske noviny*, «Hospodárske noviny», 23.09.2020, <https://www.president.gov.ua/news/intervyu-prezidenta-ukrayini-slovakomu-ekonomichnomu-vidann-63881> (дата звернення: 26.03.2021)/*Povna versiia interviu Prezidenta Ukrainy Volodymyra*

- Zelenskoho slovackomu ekonomichnomu vydanniu Hospodárske noviny*, «Hospodárske noviny», 23.09.2020, <https://www.president.gov.ua/news/intervyu-prezidenta-ukrayini-slovackomu-ekonomichnomu-vidann-63881> (дата звернення: 26.03.2021).
- (33) *Повна версія інтерв'ю Президента України Володимира Зеленського виданню Politico Europe*, «Politico Europe», 3.10.2020, <https://www.president.gov.ua/videos/videos-archive> (дата звернення: 26.03.2021)/*Povna versia intervui Prezidenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho vydanniu Politico Europe*, «Politico Europe», 3.10.2020, <https://www.president.gov.ua/videos/videos-archive> (дата звернення: 26.03.2021).
- (34) *Важка та емоційна розмова. Інтерв'ю Зеленського Стівену Сакуру у програмі BBC HARDtalk*, Би-Би-Си, 12.10.2020, <https://nv.ua/ukr/ukraine/politics/povna-versiya-interv-yu-zelenskogo-v-legendarniy-programi-bi-bi-si-novini-ukrajini-50117415.html> (дата звернення: 26.03.2021)/*Vazhka ta emociina rozмова. Interviu Zelenskoho Stiveni Sakuru u prohrami BBC HARDtalk*, BBC, 12.10.2020, <https://nv.ua/ukr/ukraine/politics/povna-versiya-interv-yu-zelenskogo-v-legendarniy-programi-bi-bi-si-novini-ukrajini-50117415.html> (дата звернення: 26.03.2021).
- (35) *Інтерв'ю Володимира Зеленського турецькому інформаційному агентству Demirören*, «Demirören», 16.10.2020, <https://www.president.gov.ua/news/intervyu-volodimira-zelenskogo-tureckomu-informacijnomu-agen-64653> (дата звернення: 26.03.2021)/*Interviu Volodymyra Zelenskoho tureckomu informaciinomu ahenstvu Demirören*, «Demirören», 16.10.2020, <https://www.president.gov.ua/news/intervyu-volodimira-zelenskogo-tureckomu-informacijnomu-agen-64653> (дата звернення: 26.03.2021).
- (36) *Локдаун, українська вакцина від коронавірусу, зміни в Кабміні та відновлення економіки: повне інтерв'ю Зеленського*, 1+1, 22.10.2020, <https://tsn.ua/politika/lokdanun-zmini-v-uryadi-kredit-vid-mvf-ta-vidnovlennya-ekonomiki-povne-velike-inter-yu-zelenskogo-1651109.html> (дата звернення: 26.03.2021)/*Lokdaun, ukrainska vakcyyna vid koronavirusu, zminy v Kabmini ta vidnovlennia ekonomiky: povne intervui Zelenskoho*, 1+1, 22.10.2020, <https://tsn.ua/politika/lokdanun-zmini-v-uryadi-kredit-vid-mvf-ta-vidnovlennya-ekonomiki-povne-velike-inter-yu-zelenskogo-1651109.html> (дата звернення: 26.03.2021).
- (37) *Володимир Зеленський дав велике інтерв'ю The New York Times*, «The New York Times», 16.12.2020, <https://www.president.gov.ua/news/intervyu-volodimira-zelenskogo-new-york-times-65705> (дата звернення: 26.03.2021)/*Volodymyr Zelenskyi dav velyke intervui The New York Times*, «The New York Times», 16.12.2020, <https://www.president.gov.ua/news/intervyu-volodimira-zelenskogo-new-york-times-65705> (дата звернення: 26.03.2021).

- (38) *Високосний рік Зеленського. Президент – про боротьбу за вакцину, тет-а-тет з Путіним і корупцію*, «Фокус», 25.12.2020, <https://focus.ua/politics/470246-visokosniy-rik-volodimira-zelenskogo> (дата звернення: 26.03.2021)/ *Vysokosnyi rik Zelenskoho. Prezydent – pro borotbu za vakcynu, tet-a-tet z Putinym i korupciiu*, «Fokus», 25.12.2020, <https://focus.ua/politics/470246-visokosniy-rik-volodimira-zelenskogo> (data zvernennia: 26.03.2021).

БІБЛІОГРАФІЯ

- АРХАНГЕЛЬСЬКА Алла, 2020, *Трансформації стійких висловів з компонентами-власними іменами в сучасному українському медійному дискурсі*, в: *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*, вип. 9(77), Острог, с. 87–94/АРХАНГЕЛЬСЬКА Алла, 2020, *Transformacii stiikykh vysloviv z komponentamy-vlasnyu imenamy v suchasnomu ukraiinskomu mediinomu dyskursi*, в: *Naukovi zapysky Nacionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»: serii «Filolohiia»*, впр. 9(77), Ostroh, s. 87–94.
- БАБІЙ Юлія, 2016, *Онімні маркери сучасного політичного дискурсу*, в: *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*, вип. 42, с. 52–56/БАВІЙ Yuliia, 2016, *Onimni markery suchasnoho politychnoho dyskursu*, в: *Naukovi praci Kamianec-Podilskoho nacionalnoho universytetu imeni Ivana Ohienka. Filolohichni nauky*, впр. 42, s. 52–56.
- БЕЗПОЯСКО Олена, ГОРОДЕНСЬКА Катерина, РУСАНІВСЬКИЙ Віталій, 1993, *Граматика української мови. Морфологія*, Либідь, Київ/БЕЗПОЯСКО Олена, ГОРОДЕНСЬКА Kateryna, RUSANIVSKYI Vitalii, 1993, *Hramatyka ukrainskoi movy. Morfolohiia*, Lybid, Kyiv.
- ВИХОВАНЕЦЬ Іван, ГОРОДЕНСЬКА Катерина, 2004, *Теоретична морфологія української мови*, Пульсари, Київ/ВУНОВАНЕЦ Ivan, ГОРОДЕНСЬКА Kateryna, 2004, *Teoretychna morfolohiia ukrainskoi movy*, Pulsary, Kyiv.
- ДЕРЕНЧУК Наталія, 2015, *Поняття ідіолекту в українському політичному дискурсі*, в: *Лінгвостилістичні студії*, вип. 2, Вид-во Волинського національного університету ім. Л. Українки, Луцьк, с. 30–38/DERENCHUK Natalia, 2015, *Poniattia idiolektu v ukrainskomu politychnomu dyskursi*, в: *Linhvostylistychni studii*, впр. 2, Vyd-vo Volynskoho nacionalnoho universytetu im. L. Ukrainki, Lucek, s. 30–38.
- ЖОВТОВРЮХ Михайло, КУЛИК Борис, 1965, *Курс сучасної української мови*, ч. I., вид. 3, Радянська школа, Київ/ЖНОВТОВРІУКН Mykhailo, KULYK Borys, 1965, *Kurs suchasnoi ukrainskoi movy*, ch. 1, vyd. 3, Radianska shkola, Kyiv.

- ЗАГНІТКО Анатолій, 1996, *Теоретична граматика української мови. Морфологія: Монографія*, Дон ДУ, Донецьк/ZAHNITKO Anatolii, 1996, *Teoretichna hramatyka ukrainskoi movy. Morfolohiia: Monohrafiia*, Don DU, Doneck.
- ЗАГНІТКО Анатолій, 2007, *Сучасні лінгвістичні теорії. Монографія*, вид. 2, Дон ДУ, Донецьк/ZAHNITKO Anatolii, 2007, *Suchasni linhvistychni teorii. Monohrafiia*, vyd. 2, Don DU, Doneck.
- ЗИМОВЕЦЬ Галина, 2010, *Проблема мотивованості власних назв*, в: *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*, вип. 5, с. 38–46/ZYMOVES Halyna, 2010, *Problema motyvovanosti vlasnykh nazv*, v: *Filolohichni studii. Naukovyi visnyk Kryvorizkoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu*, vup. 5, s. 38–46.
- ЗИМОВЕЦЬ Галина, 2014, *Специфіка семантики відзоонімних комерційних власних назв*, в: *Мова і культура*, вип. 17, т. 6, Київський національний університет ім. Т. Шевченка, Видавничий дім Дмитра Бураго, Київ, с. 240–252/ZYMOVES Halyna, 2014, *Specyfika semantyky vidzoonimnykh komerchiinykh vlasnykh nazv*, v: *Mova i kultura*, vup. 17, t. 6, Kyivskyi nacionalnyi universytet im. T. Shevchenka, Vydavnychyi dim Dmytra Buraho, Kyiv, s. 240–252.
- КАЛИЩУК Діана, 2005, *Лінгвістичні особливості семантично дифузних одилиць у політичному дискурсі*, «Науковий часопис «Філологічні студії», № 3–4, Луцьк, с. 165–171/KALISHCHUK Diana, 2005, *Linhvistychni osoblyvosti semantyczno dyfuznykh odynyc u politychnomu dyskursi*, «Naukovyi Chasopys «Filolohichni studii», № 3–4, Łuck, s. 165–171.
- КАРПЕНКО Олена, 2003, *Особові імена як концепти та форми їх профілювання*, в: *Наукові записки Тернопільського держ. ун-ту. Серія: Мовознавство*, ч. 1(9): *Ономастика*, ТДПУ, Тернопіль, с. 27–34/KARPENKO Olena, 2003, *Osobovi imena iak koncepty ta formy ikh profiluvannia*, v: *Naukovi zapysky Ternopilskoho derzh. un-tu. Seriia: Movoznavstvo*, ch. 1(9): *Onomastyka*, TDPU, Ternopil, s. 27–34.
- КАРПЕНКО Олена, 2006, *Проблематика когнітивної ономастики. Наукова монографія*, Астропринт, Одеса/KARPENKO Olena, 2006, *Problematyka kohnitivnoi onomastyky. Naukova monohrafiia*, Astroprynt, Odesa.
- КОЗЛОВА Вікторія, БАГАЦЬКА Олена, 2019, *Мовні реалії як засіб реалізації мовленнєвого впливу в американському президентському дискурсі*, в: *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*, вип. 5(73), Вид-во НаУОА, Острог, с. 134–137/KOZLOVA Viktoriia, BANASKA Olena, 2019, *Movni realii iak zasib realizacii movlennievoho vplyvu v amerykanskomu prezydentskomu dyskursi*, v: *Naukovi zapysky Nacionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»: seriia «Filolohiia»*, vup. 5(73), Vyd-vo NaUOA, Ostrog, s. 134–137.

- КОНДРАТЕНКО Наталія, 2007, *Український політичний дискурс: Текстуалізація реальності: Монографія*, Чорномор'я, Одеса/KONDRATENKO Nataliia, 2007, *Ukrainiskii politychnyi dyskurs: Tekstualizaciia realnosti: Monohrafiia*, Chornomor'ia, Odesa.
- КОНДРАТЕНКО Наталія, 2015, *Відонімні номінації в українському політичному дискурсі як спосіб формування нової міфології*, в: *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*, вип. 40, Вид-во Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка, Кам'янець-Подільський, с. 123–127/KONDRATENKO Nataliia, 2015, *Vidonimni nominacii v ukrainskomu politychnomu dyskursi iak sposib formuvannia novoi mifolohii*, v: *Naukovi praci Kamianec-Podilskoho nacionalnoho universytetu imeni Ivana Ohiiienka. Filolohichni nauky*, vup. 40, Vyd-vo Kam'ianec-Podilskoho nacionalnoho universytetu im. I. Ohiiienka, Kam'ianec-Podilskiy, s. 123–127.
- КОНДРАТЕНКО Наталія, 2017, *Типологія мовленнєвих жанрів українського політичного дискурсу*, в: *Studia Philologica*, вип. 9, Вид-во Київського університету ім. Б. Грінченка, Київ, с. 18–23/KONDRATENKO Nataliia, 2017, *Typolohiia movlennievukh zhanriv ukrainskoho politychnoho dyskursu*, v: *Studia Philologica*, vup. 9, Vyd-vo Kyivskoho universytetu im. B. Hrinchenka, Kyiv, s. 18–23.
- ЛИНТВАР Ольга, 2014, *Індивідуальний авторський стиль (ідіостиль), ідіолект автора художнього твору*, в: *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна*, вип. 44, Вид-во Острозької академії, Острог, с. 160–162/LYNTVAR Olha, 2014, *Indyvidualnyi avtorskyi styl (idiostyl), idiolekt avtora khudozhnioho tvoruv*, v: *Naukovi zapysky Nacionalnoho universytetu «Ostrozka akademii»: Serii: Filolohichna*, vup. 44, Vyd-vo Ostrozkoj akademii, Ostroh, s. 160–162.
- ЛУКАШ Галина, 2011, *Актуальні питання української конотоніміки: монографія*, Промінь, Донецьк/LUKASH Halyna, 2011, *Aktualni pytannia ukrainskoi konotonimiki: monohrafiia*, Promin, Doneck.
- МАЦЬКО Оксана, 1998, *Дипломатичний підстиль української мови*, в: *Наука і сучасність. Збірник наукових праць Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*, ч. 1, ІЗМН, Київ/МАСКО Oksana, 1998, *Dyplomatychnyi pidstyl ukrainskoi movy*, v: *Nauka i suchasnist. Zbirnyk naukovykh prac Nacionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P. Drahomanova*, ch. 1, IZMN, Kyiv.
- ОЖОГАН Василь, 1999, *Функціональні особливості займенникових слів у реченнєвій структурі сучасної української мови*, в: *Українська філологія: школи, постаті, проблеми*, ч. 2, Вид-во Львівського національного університету ім. І. Франка, Львів, с. 310–313/OZHONAN Vasyil, 1999, *Funkcionalni*

- osoblyvosti zaimennykovykh sliv u rechennivii strukturii suchasnoi ukrainskoi movy*, v: *Ukrainska filolohiia: shkoly, postati, problemy*, ch. 2, Vyd-vo Lvivskoho nacionalnoho universytetu im. I. Franka, Lviv, s. 310–313.
- ПАДУЧЕВА Елена, 2019, *Эгоцентрические единицы языка*, изд. 2, ЯСК, Москва/PADUCHEVA Yelena, 2019, *Egocentricheskie edinicy yazyka*, izd. 2, YASK, Moskva.
- Плющ Марія, 2013, *Грамматична природа категорії особи в іменах і дієслові*, в: *Словоформа в семантично елементарному та ускладненому реченні: вибрані праці*, вид. 2, доп., Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, Київ, с. 238–241/PLUSHCH Mariia, 2013, *Hramatychna pryroda katehorii osoby v imenakh i diieslovi*, v: *Slovoforma v semantychno elementarnomu ta uskladnenomu rechenni: vybrani praci*, vyd. 2, dop., Vyd-vo NPU im. MP. Dragomanova, Kyiv, s. 238–241.
- ПРОКОПЕНКО Антоніна, 2013, *Інтерв'ю в передвиборчому американському дискурсі: структурно-семантичний та комунікативно-прагматичний аспекти*, автореферет дисертації канд. філол. наук: 10.02.04, Донецький національний університет, Донецьк/PROKOPENKO Antonina, 2013, *Interviu v perydyborchomu amerykanskomu dyskursi: strukturno-semantychnyi ta komunikatyvno-prahmatychnyi aspekty*, avtoreferet dycertacii kand. filol. nauk: 10.02.04, Donecky nacionalnyi universytet, Doneck.
- ПРОКОПЕНКО Наталія, ЄВТУШЕНКО Олена, КОВАЛЬОВА Тетяна, 2014, *Ідіостиль в медіадискурсі: до проблеми дефініції*, *Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences*, № 32, s. 68–70/PROKOPENKO Nataliia, IEVTUSHENKO Olena, KOVALOVA Tetiana, 2014, *Idiostyl v mediadyskursi: do problemy definicii*, «Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences», № 32, s. 68–70.
- РОСЛИЦЬКА Мар'яна, 2019, *Прецедентне ім'я в політичному дискурсі: формально-семантичні ознаки і соціопрагматичний потенціал (на матеріалі промов президентів України, Польщі та Франції кін. XX – поч. XXI ст.)*, дис. канд. філол. наук: 10.02.15, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, Львів/ROSLYCKA Mariana, 2019, *Precedentne imia v politychnomu dyskursi: formalno-semantychni oznaky i socioprahmatychnyi potencial (na materiali protom prezydentiv Ukrainy, Polshchi ta Francii kin. XX – poch. XXI st.)*, dys. kand. filol. nauk: 10.02.15, Lviv, nac. un-t im. I. Franka, Lviv.
- РУСАНІВСЬКИЙ Віталій та ін., ред., 2004, *Українська мова: енциклопедія*, вид. 2, випр. і допов., «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, Київ/RUSANIVSKII Vitalii ta in., red., 2004, *Ukrainska mova: encyklopediia*, vyd. 2, vupr. i dopov., «Ukrainska encyklopediia» im. MP. Bazhana, Kyiv.
- САЛЕЦЬКА Мар'яна, 2017, *Чинник адресата і склад прецедентних імен у комунікації політичний лідер → суспільство (на матеріалі виступів Л. Кравчука*

- в 1991–1994 рр.), в: О.Г. Ткаченко, гол. ред., *Філологічні трактати*, т. 9, № 1, Вид-во Сумського державного університету, Суми, с. 93–101/SALESCA Mariana, 2017, *Chynnyk adresata i sklad precedentnykh imen u komunikacii politychnyi lider → suspilstvo (na materialy vystupiv L. Kravchuka v 1991–1994 rr.)*, в: О.Н. Tkachenko, hol. red., *Filolohichni traktaty*, т. 9, № 1, Vyd-vo Sumskoho derzhavnoho universytetu, Sumy, s. 93–101.
- САМАРИНА Вікторія, 2014, *Прецедентні власні назви в соціальній мережі Twitter*, в: *Науковий вісник Чернівецького університету: Германська філологія*, вип. 692–693, Вид-во Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, Чернівці, с. 206–209/SAMARINA Viktoriia, 2014, *Precedentni vlasni nazvy v socialnii merezhi Twitter*, в: *Naukovyi visnyk Cherniveckoho universytetu: Hermanska filolohiia*, вип. 692-693, Vyd-vo Cherniveckoho nacionalnoho universytetu im. Yu. Fedkovycha, Chernivci, s. 206–209.
- САХАРУК Інна, 2011, *Типологія прецедентних феноменів у сучасному українському дискурсі*, в: *Лінгвістичні студії*, вип. 23, Вид-во Донецького національного університету, Донецьк, с. 197–203/SAKHARUK Inna, 2011, *Typolohiia precedentnykh fenomeniv u suchasnomu ukrainskomu dyskursi*, в: *Linhvistychni studii*, вип. 23, Vyd-vo Doneckoho nacionalnoho universytetu, Doneck, s. 197–203.
- СЕЛІВАНОВА Олена, 2008, *Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник*, Довкілля-К, Полтава/SELIVANOVA Olena, 2008, *Suchasna linhvistyka: napriamy ta problemy: pidruchnyk*, Dovkillia-K, Poltava.
- СЕРАЖИМ Катерина, 2002, *Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність. (На матеріалах сучасної газетної публіцистики): Монографія*, Київський національний університет ім. Т. Шевченка, Київ/SERAZHYM Kateryna, 2002, *Dyskurs iak sociolinhvalne iavyshche: metodolohiia, arkhitektonika, varyatyvnist. (Na materialakh suchasnoi hazetnoi publicystyky): Monohrafiia*, Kyivskiy nacionalnyi universytet im. T. Shevchenka, Kyiv.
- СТАВИЦЬКА Леся, 2009, *Про термін ідіолект*, «Українська мова», № 4, с. 3–17/STAVYSCA Lesia, 2009, *Pro termin idiolekt*, «Ukrainska mova», № 4, s. 3–17.
- ТАРАНЕНКО Олександр, ЄРМОЛЕНКО Світлана, уклад., 2015, *Словник української мови: у 20 т.*, НАН України, т. 6, Наукова думка, Київ, <https://services.ulif.org.ua/expl/Entry/index?wordid=1&page=0> (дата звернення: 27.04.2021)/TARANENKO Oleksandr, IERMOLENKO Svitlana, uklad., 2015, *Slovnuk ukrainskoi movy: u 20 t.*, NAN Ukrainy, t. 6, Naukova dymka, Kyiv, <https://services.ulif.org.ua/expl/Entry/index?wordid=1&page=0> (data zvernennia: 27.04.2021).
- ЧОРНОВОЛ-ТКАЧЕНКО Руслан, 2006, *Теорія інтертекстуальності: цілі, завдання, методи*, в: *Вісник СумДУ*, № 11(95), т. 2, Вид-во Сумського державного університету, Суми, с. 82–87/CHORNOVOL-TKACHENKO Ruslan, 2006, *Teoriia*

- intertekstualnosti: cili, zavdannia, metody*, v: *Visnyk SumDU*, № 11(95), t. 2, Vyd-vo Sumskoho derzhavnoho universytetu, Sumy, s. 82–87.
- ШЕВЧУК Наталія, 2013, *Особливості політичного дискурсу: зміст, функції, жанрове втілення*, в: *Вісник ДАКККиМ. Політологія*, вип. 1, Вид-во Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, Київ, с. 263–269/ SHEVCHUK Nataliia, 2013, *Osoblyvosti politychnoho dyskursu: zmist, funkcii, zhanrove vtilennia*, v: *Visnyk DAKKKiM. Politolohiia*, vup. 1, Vyd-vo Nacionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystectb, Kyiv, s. 263–269.
- ШТЕРН Ірен, 1998, *Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики. Енциклопедичний словник для фахівців з теоретич. гуманіт. дисциплін та гуманіт. інф-ки*, АртЕк, Київ/SHTERN Iren, 1998, *Vybrani topiky ta leksykon suchasnoi linhvistyky. Encyklopedychnyi slovnyk dlia fakhivciv z teoretych. humanit. dyscyplin ta humanit. inf-ky*, ArtEk, Kyiv.
- ЯСАКОВА Наталія, 2009, *Семантична атегорія персональності у світлі філософського осмислення опозиції я–ти–він*, в: *Лінгвістичні студії: Збірник наук. праць*, вип. 18, ДонНУ, Донецьк, с. 22–27/IASAKOVA Nataliia, 2009, *Semantychna katehoriia personalnosti u svitli filosofskoho osmyslennia opozycji ia–ty–vin*, v: *Linhvistychni studii: Zbirnyk nauk. prac*, vup. 18, DonNU, Doneck, s. 22–27.
- ЯСАКОВА Наталія, 2011, *Третя особа у структурі категорії персональності*, в: *Філологічні науки*, вип. 8, видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, Київ, с. 94–102/IASAKOVA Nataliia, 2011, *Tretia osoba u strukturi katehorii personalnosti*, v: *Filolohichni nauky*, vup. 8, vydanuctvo NPU im. M.P. Drahomanova, Kyiv, s. 94–102.
- ЯСАКОВА Наталія, 2015, *Ступенювання різновидів семантики персональності за рівнем означеності*, «Українська мова», № 3(55), с. 77–90/IASAKOVA Nataliia, 2015, *Stupeniuvannia riznovydiv semantyky personalnosti za rivnem oznachenosti*, «Ukrainska mova», № 3(55), s. 77–90.
- ЯСАКОВА Наталія, 2016, *Категорія персональності: природа, структура та репрезентація в українській літературній мові: монографія*, НаУКМА, Київ/IASAKOVA Nataliia, 2016, *Katehoriia personalnosti: pryroda, struktura ta reprezentaciia v ukrainskii literaturnii movi: monohrafiia*, NaUKMA, Kyiv.

Streszczenie

TRANSFORMACJA NOMINACYJNA ANTROPONIM – ZAIMEK 3. OSOBY LICZBY POJEDYNCZEJ W TEKSTACH WYWIADÓW Z PRZEDSTAWICIELAMI ELITY POLITYCZNEJ. PRÓBA TEORETYCZNEGO WYJAŚNIENIA

Słowa kluczowe: dyskurs polityczny, elita polityczna, wywiad, antroponim, zaimek 3. osoby

Artykuł poświęcony jest przedstawieniu jednej z cech mówionego dyskursu politycznego – zastępowaniu antroponimów zaimkami trzeciej osoby liczby pojedynczej w tekstach 38 wywiadów z prezydentami Ukrainy. Wyniki badań, uzyskane za pomocą metod opisowej i porównawczej, elementów analizy dyskursu i analizy treści oraz obliczeń statystycznych, pozwalają wyodrębnić komponenty modelu teoretycznego. Jego cechy onomastyczne i gramatyczne ujawniają naturę antroponimu i zaimka, a tekstowe, komunikacyjne i stylistyczne elementy wyjaśniają wzajemną relację antroponimu i zaimka trzeciej osoby liczby pojedynczej w tekstach wywiadów.

